

סוג הבחינה : בגרות
מועד הבחינה : קיץ תשפ"ד, 2024
מספר השאלון : 004582

יהדות

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה : שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון	— דינים	- (5x8)	- 40 נקודות
פרק שני	— מחשבה ומוסר	- (12x5)	- 60 נקודות
	סך הכול	-	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין.
- ד. הוראות מיוחדות : אין.

כתבו במחברת הבחינה בלבד, רשמו "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמיד וכל תלמידה להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (40 נקודות)

ענו על שמונה מן השאלות 1-12.

בשאלות שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לכל שאלה – 5 נקודות).

1. דיני תפילת ערבית במוצאי שבת, הבדלה

- א. מה דינו של מי ששכח להוסיף "אתה חוננתנו" בברכת "חונן הדעת" וסיים את הברכה? מה הטעם לדין זה? (2 נקודות)
- ב. מי שלא הבדיל במוצאי שבת
 - (1) עד מתי מותר לו להבדיל ומדוע?
 - (2) במה שונה נוסח ההבדלה במקרה זה?
 - (3 נקודות)

2. מלאכת הבורר

- א. כתבו מהם שלושת התנאים שצריכים להתקיים כדי שיהיה מותר לברור בשבת. (3 נקודות)
- ב. לגבי כל אחד מהסעיפים הבאים ציינו האם אסור או מותר:
 - (1) לברור לצורך סעודה שמתמשכת כמה שעות
 - (2) לאדם לברור עבור אנשים אחרים (כשהוא אינו אוכל עמהם)
 - (3) לברור מעט יותר, כדי שישאר לאחר הסעודה
 - (4) לברור לאורחים כמות גדולה יותר מזו שיאכלו
 - (2 נקודות)

3. מלאכת המלבן

- א. במה אסור לנגב מים שנשפכו על גבי שולחן, ומדוע? (2 נקודות)
- ב. כתבו שני דברים שאסור לעשותם משום מראית עין, שמא כיבסו בשבת. (2 נקודות)
- ג. האם מותר להסיר בוך שלכלך בגד? בתשובתכם התייחסו לשני מצבים. (נקודה אחת)

4. מלאכות הבונה והסותר

בכל אחת מהפעולות הבאות ציינו האם היא אסורה או מותרת. נמקו את תשובותיכם.

- (1) להסיר או להחזיר קירוי המורכב על צירים או מסילה.
- (2) לפרוש שמיכה על חלון שנשברה הזכוכית שלו.
- (3) להקים אוהל ארעי.
- (4) לפרוש גג ללא מחיצות לצורך הגנה מגשם.
- (5) להעמיד מחיצה ארעית להגנה מפני רוח.

(5 נקודות)

5. דיני ערב פסח ודין מכירת חמץ

א. כתבו עד מתי מותר לעשות בערב פסח את הפעולות האלה:

- (1) לאכול חמץ
 - (2) ליהנות מחמץ
 - (3) לעשות מלאכה
 - (4) להסתפר
- (4 נקודות)

ב. מה דין ישראל שהיה לו חמץ שלו ברשותו בפסח, ומה דינו של החמץ?
(נקודה אחת)

6. דיני הגעלה

א. הסבירו מהו "ליבון קלי", ומהו "הכשר קלי". (3 נקודות)

ב. ציינו בנוגע לכל אחד מהכלים (1) – (4) אם הוא טעון הגעלה, ליבון או שהוא חסר תקנה:

- (1) כלי חרס
 - (2) כלי עץ
 - (3) כלי שפיו צר ואי-אפשר לשפשפו מבפנים
 - (4) תבניות תנור
- (2 נקודות)

7. הלכות ראש השנה

א. (1) מהם השינויים בתפילה בברכות "הקל הקדוש", ו"מלך אוהב צדקה ומשפט" מראש השנה ועד אחרי

יום הכיפורים? מהו הטעם המשותף לשינויים אלו?

(2) לכל אחד משינויים אלו, פרטו מה דינו של מי שטעה ולא הזכיר את השינוי, ולא נזכר תוך כדי דיבור.

כתבו את הנימוק לדין. (3 נקודות)

ב. תפילת "אבינו מלכנו" של ראש השנה שונה במעשה ובכוונה מזו של יום חול ויום הכיפורים.

ציינו את השינויים, וכתבו את הסיבה לכך. (2 נקודות)

8. דיני ערב יום כיפור

א. (1) אדם שחטא כנגד חברו בדיבור ורוצה שיום הכיפורים יכפר עליו – מה עליו לעשות?

(2) אדם שחטא כנגד חברו בממון ורוצה שיום הכיפורים יכפר עליו – מה עליו לעשות?

(3 נקודות)

ב. האוכל סעודה מפסקת "צריך להוסיף מחול על קודש". בארו דברים אלה. (נקודה אחת)

ג. באיזה מקרה מותר לחזור ולאכול גם לאחר סעודה מפסקת? (נקודה אחת)

9. הלכות חנוכה

- א. אדם שצריך לצאת מביתו לפני זמן הדלקת נרות חנוכה ולא יוכל להדליק אותם בלילה – ממתן מותר לו להדליק נרות בברכה? על מה עליו להקפיד? (3 נקודות)
- ב. אדם שנאלץ להדליק נרות חנוכה בביתו בשעת לילה מאוחרת – האם עליו לברך על הנרות? התייחסו בתשובתכם לשתי אפשרויות. (2 נקודות)

10. הלכות פורים

- א. כיצד יוצאים ידי חובת משלוח מנות? התייחסו בתשובתכם למספר המשלוחים, למספר המנות, ולתוכן המנות. (3 נקודות)
- ב. יום "שושן פורים" בערים שאינן מוקפות חומה. ציינו שני שינויים בתפילה החלים בו, ושתי הלכות הנוהגות בו. (2 נקודות)

11. הלכות תרומות ומעשרות - דין ההפרשה ודין המתנות

- א. אלו מהמתנות יש "להפריש בידיים" מתוך שאר הפירות, ומדוע? ואלו מהמתנות יכולות להיות מובדלות על-ידי "קביעת מקום"? (2 נקודות)
- ב. פרטו מהי מצות הנתינה, כתבו האם מצווה זו נוהגת כיום בטבל ודאי. בתשובתכם התייחסו לכל אחת מהמתנות. (3 נקודות)

12. הלכות טבילת כלים

- א. מתי חל החיוב של טבילת כלים? על אלו סוגי כלים חל החיוב? מהו הטעם לחיוב? (3 נקודות)
- ב. אסור להטביל כלי בשבת ויום טוב. כתבו שתי אפשרויות להתיר את השימוש בכלי למי ששכח להטבילו מקודם. (2 נקודות)

פרק שני – מחשבה ומוסר (60 נקודות)

ענו על חמש מן השאלות 13-20.

בשאלות שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לכל שאלה 12 נקודות).

13. פרקי אבות, פרק ב'

- א. "מרבה נכסים מרבה דאגה"
על פי ר"ע מברטנורה, מהן דאגותיו של המרבה נכסים? (4 נקודות)
- ב. מהו ביאורו של ר"ע מברטנורה ל"מרבה ישיבה, מרבה חכמה", ומהו ביאורו לגרסה "מרבה חכמה, מרבה ישיבה"? (6 נקודות)
- ג. לפי ר"ע מברטנורה, מה רצה ללמדנו התנא ששנה במשנה סוגים רבים של ריבוי ("מרבה בשר וגוי")? (2 נקודות)

14. רמב"ם, הלכות תשובה

- לפניכם קטעי פסוקים, שהרמב"ם מביא ב"הלכות תשובה". הפסוקים נראים סותרים זה את זה.
- לכל אחד מהסעיפים (1) – (3) ציינו מהי הסתירה לכאורה, והסבירו מדוע אין סתירה בין הפסוקים.
- (1) "שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם" לעומת: "ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עוונם".
 - (2) "מכסה פשעיו לא יצליח" לעומת: "אשרי נשוי פשע כסוי חטאה".
 - (3) "דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב" לעומת: "...כה' אלוקינו בכל קראנו אליו".
- (12 נקודות)

15. רמב"ן, פירוש לתורה, ויקרא י"ט, ב'

- א. הסבירו מהו "נבל ברשות התורה", והביאו שתי דוגמאות למושג זה. (4 נקודות)
- ב. לפי רמב"ן, איזו דרך מסייעת לאדם שלא להיות נבל ברשות התורה? (4 נקודות)
- ג. מהי דרגת הפרישות שלמד רמב"ן מרבי חייא? (4 נקודות)

16. ספר החינוך, מצות מעשר בהמה טוהרה

- א. תארו את תהליך מעשר בהמה. (6 נקודות)
- ב. בהסבר למצות מעשר בהמה כותב בעל "ספר החינוך": "...ובכן תמלא הארץ דעה את ה'".
הסבירו כיצד מביא קיום מצווה זו, ומצוות הדומות לה, לתוצאה המצוטטת. (6 נקודות)

17. ספר החינוך, מצות חלה

- א. כיצד נרמז בתורה שיעור העיסה שחייבים להפריש ממנה חלה? (4 נקודות)
- ב. "ונמצאת העיסה מזון לגוף ומזון לנפש" (מצווה שפ"ה)
- לדעת בעל "ספר החינוך", כיצד העיסה משמשת מזון לנפש? (4 נקודות)
- ג. מצוות חלה היא מצווה התלויה בארץ. מתי חייבים במצווה זו מן התורה, ומנין לומדים זאת? (4 נקודות)

18. המבי"ט, בית אלוקים, שער התפילה

- א. מדוע צדיקים וישרים שהתפללו על הגאולה לא נענו בתפילתם? (6 נקודות)
- ב. "ויותר נקל הוא לאחרונים, הקרובים יותר לזמן הגאולה, שתתקבל תפילתם מהראשונים, משני טעמים".
- מהם שני הטעמים? (6 נקודות)

19. הרב דסלר, מכתב מאליהו, "קונטרס החסד"

- א. הסבירו מדוע "הכרת הטוב היא תולדת כוח הנתינה", ומדוע "כפיות טובה היא תולדת כוח הנטילה". (4 נקודות)
- ב. "אם חפץ ה' שלא יהא אדם לנוטל, היה בורא כל אדם בעולם המיוחד לו, ולמה בראם בעולם אחד ועשאם חברתיים?" (פרק י"ב)
- מה הן שתי התשובות של הרב דסלר על שאלה זו? (4 נקודות)
- ג. "הנוטלים מרעים זה לזה... אבל הנותנים משלימים זה את זה." (פרק י"ב)
- הסבירו דברים אלה. (4 נקודות)

20. רבינו בחיי, "חובות הלבבות", שער התשובה

- א. הסבירו כיצד אפשר ללמוד מן השכל וכיצד אפשר ללמוד מן התורה ש"האדם אינו ממלא כראוי את חובותיו כלפי הבורא". (4 נקודות)
- ב. (1) לפי רבנו בחיי, הסבירו מה הם שני סוגי הצדיקים.
- (2) הסבירו לאיזה סוג משתייכים רוב הצדיקים, וכיצד אפשר ללמוד זאת מדברי דוד המלך. (4 נקודות)
- ג. "הפירוש של 'תשובה' הוא שהאדם... חוזר לעבודת הבורא יתברך... אחרי שהתרחק ממנה וחטא".
- מדוע אדם עלול להתרחק מעבודת הבורא ולחטוא? כתבו שתי סיבות. (4 נקודות)

בהצלחה

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל

אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משדר החינוך